

## Chambre des Représentants

## Kamer der Volksvertegenwoordigers

17 OCTOBRE 1950.

### PROPOSITION DE LOI

portant régularisation  
de la pension des magistrats de l'ordre judiciaire.

### DEVELOPPEMENTS

MESDAMES, MESSIEURS.

La proposition de loi que nous avons l'honneur de déposer a pour but de mettre fin à la situation injuste et anti-constitutionnelle dans laquelle se trouvent les magistrats émérités par suite de leur exclusion du bénéfice de la loi du 14 août 1947. Cette loi qui a augmenté les traitements des membres de l'Ordre Judiciaire n'a pas, jusqu'à ce jour, été rendue applicable aux magistrats admis à l'Émeritât.

L'article 100 de la Constitution est conçue comme suit :

« Les juges sont nommés à vie. Aucun juge ne peut être » privé de sa place, ni suspendu, que par un jugement. »

Il résulte de cet texte que le magistrat ne peut être mis à la retraite pour un motif d'âge et qu'il exerce ses fonctions sa vie durant; que si un motif physique ou moral l'empêche de continuer son activité, il ne peut être privé de sa charge que par ses pairs et par un jugement motivé. Il en résulte également que jusqu'à sa mort le magistrat jouit des prérogatives, honneurs et émoluments inhérents aux fonctions qu'il exerce.

En 1867, le Gouvernement, pour éviter le danger que certaines situations pouvaient offrir, envisagea de limiter l'activité des magistrats et de fixer un âge de mise à la retraite.

D'éminents juristes s'élevèrent contre ce projet qui, disaient-ils, était contraire à l'article 100 de la Constitution.

Pour rester, tout au moins, dans l'esprit du dit article 100, le Gouvernement, tout en fixant les limites d'âge prévues, créa l'Émeritât, c'est-à-dire une situation dans laquelle le magistrat atteint cesserait d'exercer ses fonctions, mais continuerait à jouir sa vie durant de toutes les prérogatives, honneurs et traitements comme s'il restait

17 OCTOBER 1950.

### WETSVOORSTEL

tot regularisatie van het pensioen  
van de magistraten van de rechterlijke macht.

### TOELICHTING

MEVROUWEN, MIJNE HEREN,

Het wetsvoorstel dat wij de eer hebben in te dienen, heeft ten doel een einde te maken aan de onrechtvaardige en ongrondwettelijke toestand waarin de emeriti-magistraten zich bevinden ten gevolge van hun uitsluiting van het genot der wet van 14 Augustus 1947. Deze wet, waardoor de wedden van de leden van de Rechterlijke Macht werden verhoogd, werd tot dusver nog niet toepasselijk gemaakt op de tot het Emeritaat toegelaten magistraten.

Artikel 100 der Grondwet luidt :

« De rechters worden voor hun leven aangesteld. Geen rechter kan van zijn plaats worden ontzet of worden geschorst dan door een vonnis. »

Uit die tekst blijkt dat de magistratuur niet kan worden op pensioen gesteld wegens zijn leeftijd en dat hij zijn ambt uitoefent zijn leven lang; dat, zo lichamelijke of morele redenen hem beletten zijn bedrijvigheid te blijven uitoefenen, hij slechts door zijn gelijken en door een met reden omkleed vonnis uit zijn ambt kan worden ontzet. Daaruit volgt eveneens dat de magistratuur tot aan zijn dood de voorrechten, eerbewijzen en bezoldigingen geniet welke verbonden zijn aan het ambt dat hij uitoefent.

Ten einde het gevaar dat uit sommige toestanden zou kunnen voortvloeien te vermijden, stelde de Regering zich in 1867 voor de bedrijvigheid van de magistraten te beperken en een leeftijd van oppensioenstelling vast te stellen.

Vooranstaande rechtsgeleerden kwamen tegen dit ontwerp op daar het, zegden zij, strijdig was met artikel 100 der Grondwet.

Maar, om ten minste in de geest van dit artikel 100 te blijven, heeft de Regering, wanneer zij de leeftijdsgrenzen vaststelde, het Emeritaat in 't leven geroepen, d.w.z. een toestand waarin de magistratuur die de grens heeft bereikt, zou ophouden zijn ambt uit te oefenen, maar zijn leven lang al de voorrechten, eerbewijzen en wedden blijven

en activité. L'Éméritat n'est donc pas une pension identique à celle des fonctionnaires de l'État.

Les documents parlementaires de l'époque reproduisent les sentiments exprimés à ce sujet lorsque le projet du Gouvernement fut soumis aux Chambres et précisent nettement les conditions dans lesquelles le projet du Gouvernement fut adopté. (Voir notamment : Documents parlementaires 1866/67, p. XIII, p. 905. — Rapport de M. Barbanson au Sénat, Doc. Parl. 1866/67, N° XLIII, et Pandectes Belges, V°, Éméritat, N° 12 et ss. Pasicrisie 1873, 1, 288. — Pandectes Belges, V°, Éméritat, N° 20 et ss.)

M. Orts, dans son rapport au nom de la Commission de la Justice, a dit :

« La Commission, dans sa majorité, se rallie au principe de la mise à la retraite forcée, mais à 2 conditions :  
» 1) l'une lui semble nécessaire pour assurer au magistrat cette sécurité matérielle qui est l'une des garanties d'indépendance que l'on a voulu donner au pays en proclamant le dogme de l'immovibilité des juges; elle consiste à accorder au magistrat mis à la retraite, comme la loi l'accorde aux professeurs d'Universités, l'Éméritat, c'est-à-dire la jouissance au traitement complet au lieu d'une pension; 2) l'autre élève la limite d'âge selon la hiérarchie judiciaire. »

M. Dupont a déclaré :

« Le magistrat, atteint par la limite d'âge, conserve tous les émoluments et tous les honneurs attachés à son siège; une seule restriction y est mise : on lui enlève le pouvoir de siéger, c'est-à-dire qu'on ôte au magistrat celle de ses attributions qui peut être nuisible à la société. Le projet fait à la magistrature une position digne d'elle. »

MM. Watteau et Bara se sont exprimés dans le même sens.

Au Sénat, M. Barbanson, Rapporteur, déclara que les magistrats conservaient tous les avantages du travail et de l'activité.

Ainsi donc, si la loi du 25 juillet 1867 fut votée, ce fut sur les assurances formelles que le magistrat devenu émérite continuerait à jouir, sa vie durant, de toutes les prérogatives, émoluments et honneurs inhérents à sa charge, comme s'il demeurait en fonctions.

Cette situation claire et précise ne fut jamais discutée et toutes les lois qui augmentèrent les traitements de la magistrature furent strictement appliquées aux magistrats émérites. Il en fut de même, en dernier lieu, par la loi du 13 septembre 1928, dont l'effet persista jusqu'à la loi du 14 août 1947.

Ainsi pendant 80 ans le droit conféré aux magistrats émérites, tant par la Constitution que par la loi du 25 juillet 1867, fut reconnue par les législatures successives qui toutes tinrent à honneur de respecter les engagements pris par leurs devanciers de 1867.

Parut enfin la loi du 14 août 1947 augmentant les traitements des magistrats.

Jusqu'à ce jour cette loi n'a pas été appliquée aux magistrats émérites; ceux-ci se trouvent donc privés d'un droit sur lequel ils devaient légitimement compter et dont ils étaient assurés lorsqu'ils sont entrés dans la magistrature.

genieten alsof hij in dienst bleef. Het Emeritaat is dus niet een pensioen in de zin van dat van de andere rijksambtenaren.

In de parlementaire stukken van die tijd vinden wij de meningen terug welke dienaangaande werden te kennen gegeven toen het regeringsontwerp aan de Kamers werd onderworpen, en ook de voorwaarden onder welke het regeringsontwerp werd aangenomen worden er duidelijk in omschreven. (Zie o. m. : Parlementaire stukken 1866-1867, bl. XIII, bl. 905. — Verslag van de heer Barbanson in de Senaat, Parlementaire stukken 1866-67, N° XLIII en Pandectes Belges, V°, Éméritat, N° 12 en vlg. Pasicrisie 1873, 1, 288. — Pandectes Belges, V°, Éméritat, N° 4, 20 en vlg.).

De heer Orts zegde in zijn verslag uitgebracht namens de Commissie voor de Justitie :

« De meerderheid van de Commissie sluit zich aan bij het grondbeginsel van de gedwongen oppensioenstelling, maar op twee voorwaarden : 1) de eerste schijnt haar noodzakelijk om aan de magistratuur die materiële zekerheid te verschaffen die een van de waarborgen is van de onafhankelijkheid die men aan het land heeft willen geven wanneer men het dogma van de onafzetbaarheid van de rechters heeft uitgeroepen; zij bestaat daarin dat aan de op pensioen gestelde magistratuur, zoals het door de wet aan de Universiteitsprofessoren wordt verleend, het Emeritaat wordt toegekend, d.w.z. het recht op het genot van de volledige wedde in plaats van een pensioen; 2) de tweede verhoogt de leeftijds-grens volgens de rechterlijke hiërarchie ».

De heer Dupont verklaarde :

« De magistratuur die de leeftijds-grens heeft bereikt, behoudt al de bezoldigingen en al de eerbewijzen die aan zijn zetel verbonden zijn; er is slechts één beperking : men ontzegt hem het recht om te zetelen, d.w.z. men ontnemt aan de magistratuur die bevoegdheid welke schadelijk zou kunnen zijn voor de maatschappij. Het ontwerp verzekert aan de magistratuur een stand die haar waardig is ».

De heren Watteau en Bara lieten zich uit in dezelfde zin.

In de Senaat verklaarde de heer Barbanson, verslaggever, dat de magistraten alle voordelen van de arbeid en de actieve dienst behielden.

Indien dus de wet van 25 Juli 1867 werd aangenomen, dan was het op de uitdrukkelijke verzekering dat de magistratuur die emeritus wordt al de voorrechten, bezoldigingen en eerbewijzen die aan zijn ambt verbonden zijn, zijn leven lang, zou blijven genieten alsof hij in functie bleef.

Die duidelijke en nauwkeurig bepaalde toestand werd nooit betwist en al de wetten houdende verhoging van de wedden van de magistratuur werden stipt toegepast op de emeriti-magistraten. Hetzelfde gold, voor de laatste maal, voor de wet van 13 September 1928, die kracht van uitwerking behield tot de wet van 14 Augustus 1947.

Aldus werd het aan de emeriti-magistraten zowel door de Grondwet als door de wet van 25 Juli 1867 verleende recht, gedurende 80 jaar, door de opeenvolgende legislaturen erkend, die alle het zich tot een eer erkenden de door hun voorgangers aangegane verbintenissen na te komen.

Ten slotte kwam de wet van 14 Augustus 1947 houdende verhoging van de wedden van de magistraten.

Tot nog toe werd die wet niet toegepast op de emeriti-magistraten; deze werden dus beroofd van een recht waarop zij met reden mochten rekenen en dat hun was toegezegd toen zij in de magistratuur zijn getreden.

Il y a donc lieu de rectifier une situation qui est en contradiction formelle avec la Constitution et la loi du 25 juillet 1867.

Le 17 novembre 1949 nous avons eu l'honneur de déposer une proposition de loi tendant à établir dans l'ordre constitutionnel la situation des magistrats émérites. Discutée en commission et rapportée, cette proposition est devenue caduque à la suite de la dissolution des Chambres.

Il est donc nécessaire de la déposer à nouveau.

Le texte primitif est remplacé par celui qui fut amendé par la commission de la Justice.

Er moet dus een toestand worden verbeterd die uitdrukkelijk in strijd is met de Grondwet en met de wet van 25 Juli 1867.

Op 17 November 1949 hadden wij de eer een wetsvoorstel in te dienen dat er toe strekte de toestand van de emeriti-magistraten weer in overeenstemming te brengen met de Grondwet. Dat wetsvoorstel werd in de commissie besproken en er werd verslag over uitgebracht, doch het verviel ingevolge de ontbinding van de Kamers.

Het is dus nodig het opnieuw in te dienen.

De oorspronkelijke tekst werd vervangen door deze die door de Commissie voor de Justitie werd gewijzigd.

H. LAMBOTTE.

## PROPOSITION DE LOI

### Article premier.

L'article 8, alinéa 2, de la loi du 25 juillet 1867, relative à la mise à la retraite des magistrats, est remplacé par la disposition suivante :

« La pension de l'éméritat est égale au taux moyen du traitement pendant les cinq dernières années. Au cas où des modifications sont apportées au barème des traitements des membres de l'Ordre judiciaire, le montant de la pension est augmenté ou réduit, le magistrat étant censé avoir touché, pendant les cinq dernières années, le traitement attribué, au moment du paiement de la pension, au magistrat effectif du même rang et de la même ancienneté. »

### Art. 2.

L'article 10, alinéa 2, de la même loi est remplacé par la disposition suivante :

« La pension sera liquidée à raison de 1/6 du taux moyen de son traitement pendant les cinq dernières années, établi suivant la règle fixée à l'article précédent. Chaque année de service dans la magistrature au delà de cinq lui sera comptée à raison de 1/35 de ce traitement en sus. »

### Art. 3.

L'arrêté-loi du 29 octobre 1946 majorant les pensions de retraite et de survie à charge du Trésor public et de la Caisse des ouvriers du Département des Communications et la loi du 18 août 1948 accordant une indemnité d'attente à certains titulaires de pensions de retraite et de survie cessent d'être applicables aux magistrats de l'Ordre judiciaire.

## WETSVOORSTEL

### Eerste artikel.

Artikel 9, lid 2, der wet van 25 Juli 1867 betreffende de pensionnering van de magistraten wordt door de volgende bepaling vervangen.

« Het emeritaat-pensioen is gelijk aan het gemiddeld weddebedrag gedurende de jongste vijf jaar. Ingeval wijzigingen worden gebracht in de weddeschaal van de leden der Rechterlijke Macht, wordt het pensioenbedrag verhoogd of verlaagd, waarbij de magistraat geacht wordt gedurende de jongste vijf jaar de wedde te hebben ontvangen die, op het ogenblik der uitbetaling van het pensioen, werd verleend aan de magistraat-titularis van dezelfde rang en met dezelfde ancienniteit. »

### Art. 2.

Artikel 10, lid 2, van dezelfde wet wordt door de volgende bepaling vervangen :

« Het pensioen wordt uitbetaald naar rato van 1/6 van het gemiddeld bedrag zijner wedde tijdens de laatste vijf jaar, vastgesteld met inachtneming van de in het vorig artikel bepaalde regel. Elk jaardienst bij de magistratuur boven vijf wordt hem aangerekend door toevoeging van 1/35 van die wedde »

### Art. 3.

De besluitwet van 29 October 1946 houdende verhoging van de rust- en overlevingspensioenen ten laste van de Openbare Schatkist en van de Werkliedenkas van het Departement van Verkeerswezen, en de wet van 18 Augustus 1948 houdende toekenning van een wachtvergoeding aan sommige gerechtigden op rust- en overlevingspensioenen houden op van toepassing te zijn op de magistraten der Rechterlijke Macht.

Art. 4.

La première loi sort ses effets à dater du 1<sup>er</sup> janvier 1946.

Art. 4.

Deze wet treedt in werking op 1 Januari 1946.

H. LAMBOTTE  
J. MERGET,  
E. CHARPENTIER,  
G. BOHY,  
G. HOUSIAUX,  
CH. JANSSENS.

---